

LİDERİN NİTELİKLERİ

Lider, kim olduğunu ve nereye gittiğini bilen kişidir. Bunu söylemek kolay, fethetmek son derece zordur. 1980'lerde Batı dünyasında liderlik konusu çok tartışıldı, hala da tartışılıyor. Wall Street Journal'daki bir çizgiyi hatırlıyorum: İki Amerikalı liderlik konusunda münakaşa ediyorlar. Sonunda biri hiddetle öbürüne dönerek diyor ki: "Tamam, liderlere ihtiyacımız var, fakat bize ne yapmamız gerektiğini söyleyecek birilerine de muhtacız." Hülâsa kamu bilincinde liderlik o kadar karışık bir şey ki, Thomas Cronin hakiki liderliğin ne olduğunu tespit etmenin bile tam anlamıyla entellektüel bir liderlik olacağını söylüyor.

Lider, güç ile otorite arasındaki farka duyarlı kişidir. Güç veya iktidar, insanlara bir şeyi yaptırabilme, onları denetim altında tutabilme kudretidir. Otorite ise, denetlenenlerin meşru kabul ettikleri güçtür. Hakiki liderlik, güç ile otorite arasındaki doğru dengeyi tutabilmekte dolayısıyla meşru bir konuma sahip olmakta yatmaktadır. Meşruiyet, sürtüşmeleri yor eder, yönetenleri verimli olmaya yöneltir.

Liderliğin unsurları nelerdir? Önce bir takım beceriler belki, fakat ayırdedici bir üslup ve çeşitli beşeri nitelikler. Beceri bir şeyi iyi yapabilme kapasitesidir. Öğrenilebilir olan bir şey, ilerletilebilirde: Konuşma müzakere etme, planlama gibi. Çoğu liderlerin teknik becerilere, beşeri ilişkilerde ustalığa (insanları murakabe etme, ilham verme, ittifak kurma gibi yeteneklere), kavramsal becerilere (fikirlerle oynama, akıllıca öğüt arama, büyük stratejiler geliştirme gibi vasıflara) ihtiyaçları vardır. Beceriler sınanabilir, sınanmış beceriler başkasına öğretilir ve bütün bunlar liderlik yeteneğinde önemli bir rol oynar. Fakat beceriler tek başına liderlik başarısının teminatı olamazlar.

Kişinin liderlik üslubu da çok önemlidir. Üslup demokratik veya otokratik olabilir, merkeziyetçi veya adem-ı merkeziyetçi, empatik ve ilgisiz, dışadönük ve içedönük, iddiacı veya pasif, girişken veya uzak duran... Farklı üsluplar farklı şartlar altında etkili olabilir. Herhangi bir üslubun her yerde ve her zaman geçerli olduğunu düşünmek hatadır.

Liderlikte merkezi öneme sahip nitelikleri ise şöyle sıralayabiliriz:

1-Öz bilgi ve özgüven. Kendini bilen ve kendine güvenen insanlar lider olabilir. Boyuna başkalarının fikirlerine dayanan, değirmenini taşıma suyla döndürmeye çalışanlar lider olamazlar.

2-Vizyon. İşletmeye önemli, aşkın değerler aşılama kabiliyeti.

3-Zekâ, marifet, yargıgücü.

4-Öğrenme/yenilenme.

5-Evrensel kafalı olma/tarih duygusu/genişlik.

6-İttifak kurma/toplum mimarisi.

7-Maneviyat kurma/hareketi geçirme.

8-Tahammül, metanet, enerji, cesaret, coşku.

9-Karakter,dürüstlük/fikir namusu.

10-Risk alma/girişimcilik.

11-İletişim kurma, ikna etme yeteneği/dinleme.

12-Güç ve otoritenin mahiyetine kavrama.

13-Hedeflere ulaşma yolunda konsantre olma kabiliyeti.

14-Mizah duygusu, perspektif, esneklik.

Cronin'in yaptığı gibi bu nitelikleri tek tek açıklamaya girişmeyeceğim. Lider olduğunu/olabileceğini düşünenler bu işi kendileri yapsınlar. Liderlik özgüvenle başlıyor mu?